

40. ՄԸԵԾ ԱՍՊԸՆԻՐԸ ՆԱՆ ԿՈՒՄՈՒՐ ԱՍՊԸՆԻՐԸ

Էրկու ախպրեր ըն իննւմ: Մընծը փսակված, մին քանի խուխատար տընուած ա իննւմ, կուճուրը՝ հալա անգամի: Տանը տիժեր պենները լոխ կուճուր ախպրերն ար անում՝ քշեր-ցիրեկ հանդի պեն ար անում, տավարն ար պահում, քրտնընքու մաշի կորած ըխշադում ար:

Հունց ա պըտահում, մընծ ախպորը մտկավն անց ա կենում, վըրեր կուճուր ախպորն անա ճոկվել: Մեհետ վըրեր խոսկ ա պեց իննւմ, տա կուճուր ախպորն ասում ա.—Ծա արտեն խուխատար-կնգատար ըմ, տու վըրել սօր-էքյնծ փսըկվըլական ըս, լավ կինի, վըրեր ճոկվենքյ: Կուճուր ախպրերն ասում ա.—Դե վըրեր օզում ըս ճոկվենքյ, տոնը-տընդը լոխ մին փայ անենքյ, մըրեր հար էլ՝ մին փայ: Մընծը թա՝ հալա կնգանըս նհետ մսլըհաթ անընմ, հտնան: Քյինամ ա կնգանը նհետ մսլըհաթ անում, կնգյն ասում ա.—Քու հար արտեն մըծացած, կուճացած, հալա ինգյած մարթ ա, վըրեր յոր օնընս, սաղ տանան-տընդան, ըպրուտան ինգյիս, խոխեքյըտ հինշավ ըս պըհըլական, էն ա տահանք եր կալ, թող հարն էլ ինքյը յոր օնըն:

Մընծ ախպրերը կյամ ա կուճուր ախպորը կոշտը, սա հըրցնում ա, թա վըրերն ըս օզում, մընծը թա՝ տոնը-տընդը, մնլքյն ըմ օզում:

Փայ ըն տինում, իլած-շիլած լոխ մընծ ախպրերն ա յոր օնում, հարը տամ կուճուր ախպորը: Տահանք էլ լած տոն-տընդ ըն իննւմ տիրած:

Կուճուր ախպրերը ամընն հինշ թողում ա, հորը շիլակում,

քլինամ զարիբոթում, վեր ընդընդ ըխշադանք անըն: Քլինամ ա տոնա կյամ մին հեռու քաղաք, մին տուն փոխում, հորը տինում ըտընդ, ինքը քլինամ քըղաքընն մեյդանը, վերըգեղ վեր մշակ մարթուցը տանում ըն պինըցնում: Լոխհինին տանում ըն, տրան տանում լըն: Մին քանի օր քլինամ ա կյամ, վընչ մինը հըրցընում լի, թա տու հու վըս, հինչ ըս: Մին օր էլ մին սիպտակ ծիյավուր մարթ կյամ ա տրան հըրցնում, թա՝ տու հու վըս, տա թա՝ իստի մարթ ըմ, վընչ մինն ինձ տանում լի պինըցնե: Տա տոնա ա օնում մին մանեթ տամ, յոր լի օնում, ասում ա.—Թա պեն օնընս ընկի, ինձ տար պինըցրու, հախը տո, օդում լըմ տու-ված փողըտ: Էտ սիպտակ ծիյավուրը թա՝ հանն եր կալ, հտնան էտ էլ կինի: Ծոր ա օնում, քլինամ տոն: Էքսը կյամ ա, էլլա էտ սիպտակ ծիյավուրը պըտահում ա, մին մանեթ էլ մեհենգյ տամ, էն մին օրն էլ մին քանի վընսկն յա տամ, թա՝ տու վընք քո հոր մին փայ ըս տիրալ, մուլքը, ապրանքը՝ մին փայ, էտ վընսկեն աստված ա քըզնտե զարկալ, տար դուքլընն պեց ըրա, աոիտոր ըրա:

Տա քլինամ ա մընծ դնիքլընն պեց անում, ըսկսում ամմընն հինչ իժան ծախելու: Տընդետ դուքլանլիքլն էլ քլինամ ըն թաքավըրեն կինեգյատ անում, թաքավըրեն էլ ասում ա.—Ապրանքն ուրանն ա, հինչ կլինավ օզն, կըծախե: Տահանք վընք շատ քլինամ ըն կյամ, թաքավըրեն էտ տղեն ծեն ա տամ, հըրցնում, տա յեւ ասում ա.—Կլուղոթում լըմ անում, ապրանքը իմն ա, հինչ կլինավ օզընմ, կըծախեմ: Էտ խոսկըքը թաքավըրեն շատ տոր ա կյամ, ասում ա.—Վընք իտի խընլունք տղա յըս, իմ փընսաս պիտի տընոնաս: Էտ տղան էլ ասում ա.—Իրեք իրավունք պիտի տա ինձ՝ թողես ծրի ճաշարան, ծրի համամ, մինգյել առանց շհադ աղող մին ճեղաց պահեմ, տըրանա հտը քու փընսատ կըտընունամ: Թաքավըրեն ասում ա՝ թողեցե:

Տրանա հտը ախհիգյն էտ տղեն Նհետ փսակում ա, էտ տղան քլինամ ա ճեղացը, համամը, մինգյել ճաշարանը պեց անում, ծուղոպուրթը կյամ ըն օտում-խմում, ուրանց դանն էլ ծրի աղում, քլինամ: Տա կնգյանն էլ ասում ա.—Քու ծառաներավըտ-պենավըտ իմ հոր լնմ կըպահես կնեգյն էլ հորը առք-փառք պահում ա, ամմընն օր լըղըցընում, ուտըցընում-խըմըցնում, քոն անում:

Սահանց թողենք ըստընդ, մեհենգյ խաբար տանք մընծ ախպորն անա: Սա յէլ մնիքլը, ապրանքը, ամմեն հինչ լոխ ծըխլըխորալ ա, կերալ ըն, մնացալ սոված, տկլոր: Էն օրն ա ինգյում, վընք օրեն հացն էլ շար կարում քթենա: Մին օր էլ ըսկա-

նում ա, թա էսհինչ հետու քղաքումն իստի մին ծիրի ճաշարան կա: Էլ խոխեքլը, կնեգլը էյնը շի կյամ, եր ա կենում փըյադա քյինամ տոնա կյամ էտ քաղաքը, վըբը լիհա մեհետ կոշտ փորուք հաց օտըն: Հըմնում ա ըտեղ, քյինամ ճաշարանը քթենում, նի մենում վըբը նստե, կուճուր ախպըբըրը տընանում ա, ճինանշում, ասում ա՝ ըհը, էս ա ախպըբըրս եկալ ա. մուտանում ա, ասում.—Ախպըհ'ր, ախպըհ'ր, հանլա մին կաց, պեն ըմ ասում: Տա կուճուր ախպըրը ճինանշում շի, ասում ա.—Հալա մին կաց, սոված ըմ, հաց օտընմ, ետնան: Կուճուր ախպըբըրը պոզուրներեն ասում ա.—Սրան լավ հաց տուվընքյ, թողեքյ հինչ օղում ա, ուրան քյեփավը օտըն-խմըն:

Մընծ ախպըբըրը լիվ օտում ա-խըմում, քուշտանում: Կուճուր ախպըբըրը տրա նհետ մարթիքյ ա տինոնմ, ասում.—Տարեքյ շոքըբը փուխեցեքյ, իրեսը վըբը անել տուվընքյ, էս ա ըստընդ էս տեսը-տենը պըրծենմ, կյամ ըմ:

Տահանք տանում ըն տրան լըղըցնում, իրեսը վըբը անում, շոքըբը փոխում, կուճուր ախպըբըն էլ կյամ ա, հըրըցնում, թա խնձ ճինանշում ըմ, մընծ ախպըբըրը թա՝ չէ: Տա թա՝ ես քու ախպըբըն ըմ, պա էտ հուց ա՝ պըտահալ, վըբը ինգյալ ըս ըստընդեքյ, կնեգլըտ, խոխեքլըտ հուց ըմ յուլա քյինամ: Մընծ ախպըբըրը թա՝ դե հինչ ա՝սընմ, ըսելի շի: Կուճուր ախպըբըրը թա՝ դե տու ըստընդ կաց, դուքլըններեն-պենին եշի. ես քյինամ ուրանց հըվաքեմ, պիրիմ: Մընծը թա՝ չէ՝, քյինա միլ, ես կըքյինամ, կըյխկըրնըներեն շոք շի կա, լոխ տկլոր նի տընած ըն տոնը, հըմանշում ըն, թա տանան տոնա կյան: Կուճուրը թա՝ վընչինչ, հուց կանընմ, վըբը հըմանշիլ չըն:

Տա լոխճինին հետե շոքըբը ա կարել տամ, յոր օնում, ծին նստում, քյինամ տոնա կյամ ախպըրը կնգանն ու խոխոցը կոշտը, ծեն տամ, ախպըրը կնեգլը ճինանշում շի, ասում ա.—Տկլոր ըմ, կարել չըմ տոնա կյամ: Տաքյիրը կապած շոքըբը տաանը դաթավը թող ա անում, ինքլը դրադ կենում: Ախպըրը կնեգլը շոքըբը կյենում ա, խուխոցն էլ կյեց տամ, տոնա կյամ, թա՝ դարիք ախպըբըր, տու հու վըմ, ճինանշում չըմ: Տա թա՝ քու տաթյիր ըմ, եկալ ըմ ծընդ տանընմ կոշտըս, ախպըբըրս էլ էն ա քշտիս:

Տա տընդատ ծի յա փոնում, ախպըրը կնգանն էլ, խուխոցն էլ հըվաքում, տանում կոշտը: